

VETERINAAR- JA TOIDUAMET

SIGADE

loomatervise nõuded,
haigused, ravi ja AMR,
söödaohutus

Hele-Mai Sammel

Veterinaar- ja Toiduamet

Loomatervise ja –heaolu osakond

22.11.2019

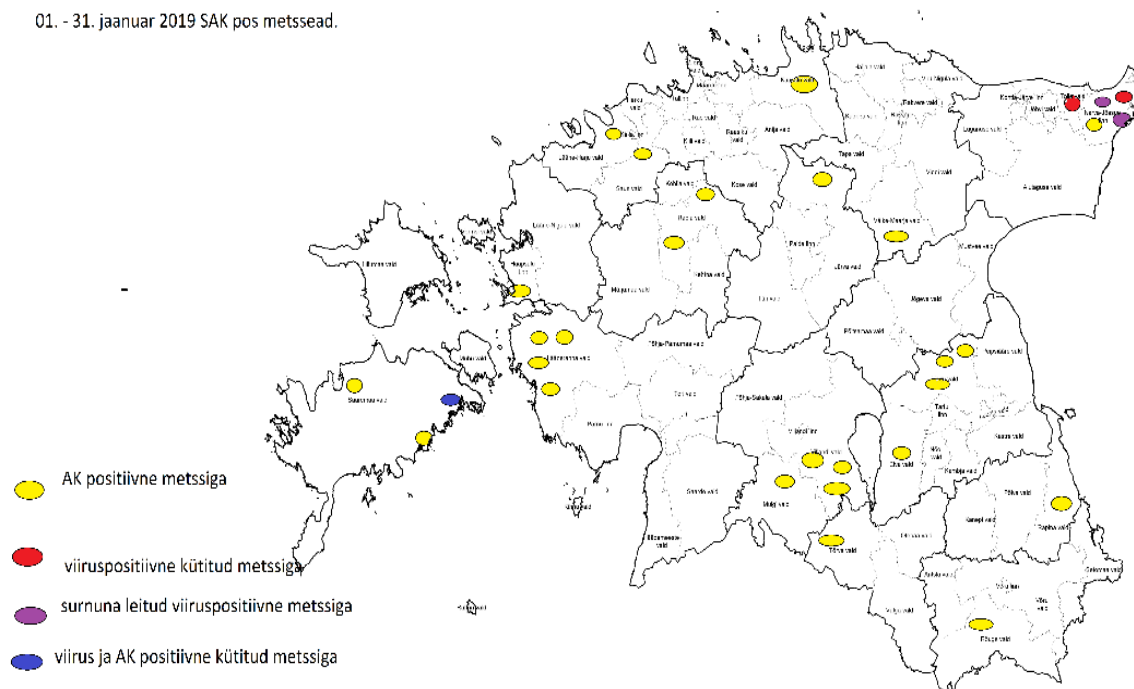
Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

VTA struktuur

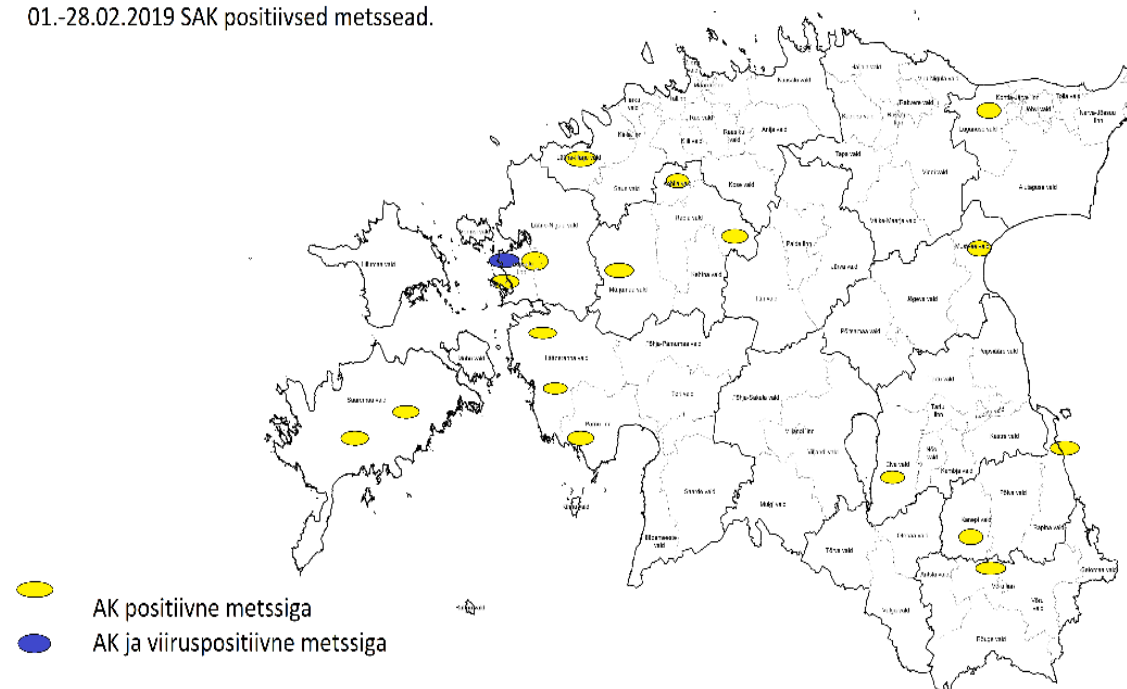

SAK positiivsed metssead jaanuar-veebruar 2019 (31/5 + 18/1)

01. - 31. jaanuar 2019 SAK pos metssead.

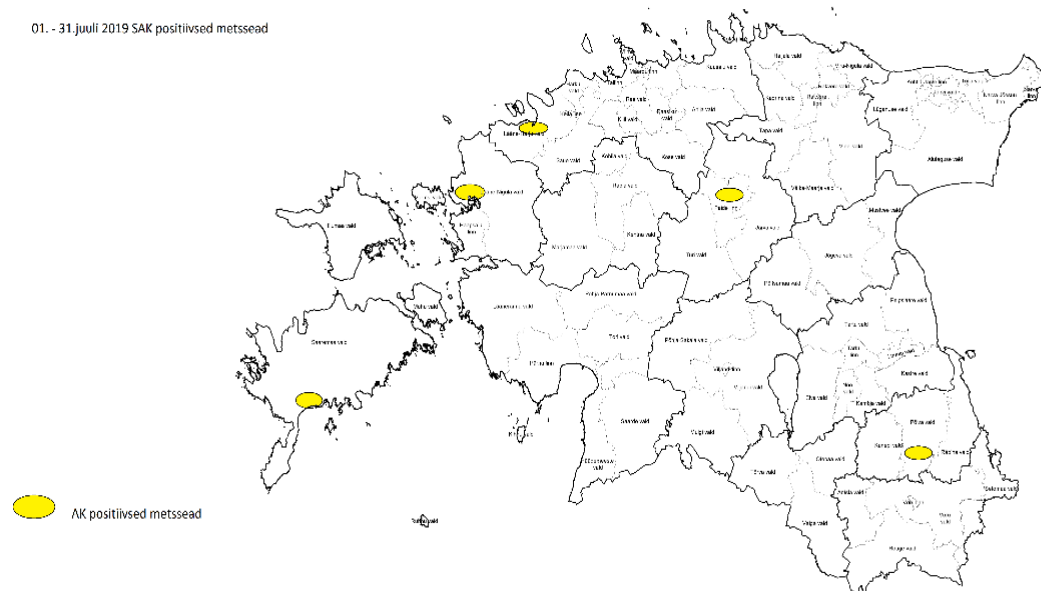
01.-28.02.2019 SAK positiivsed metssead.

SAK positiivsed metssead

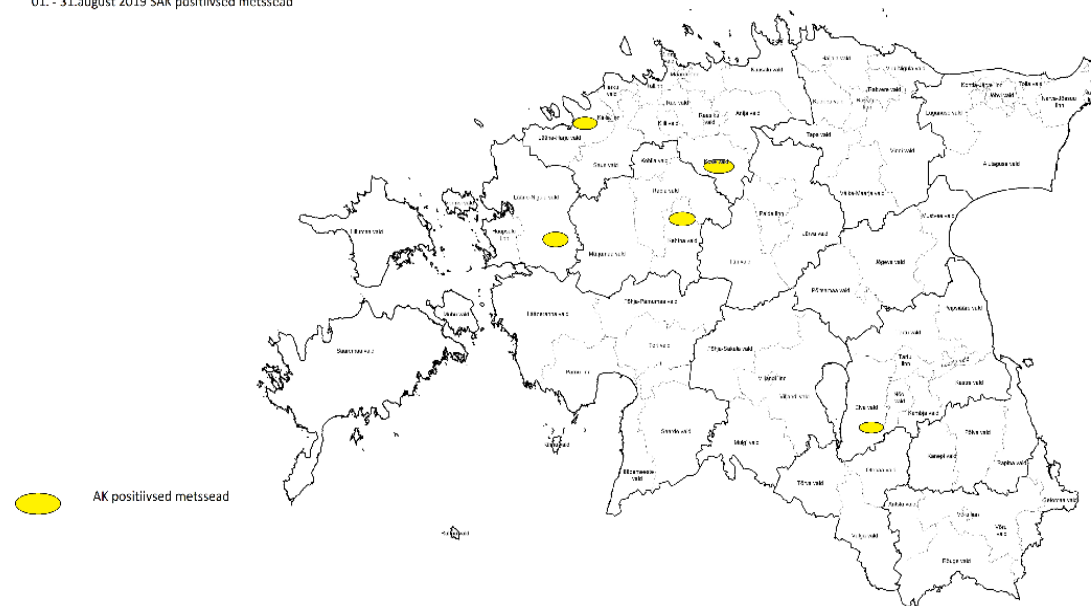
Juuli 2019 (5 AK pos)

01. - 31. juuli 2019 SAK positiivsed metssead

August 2019 (5 AK pos)

01. - 31. august 2019 SAK positiivsed metssead

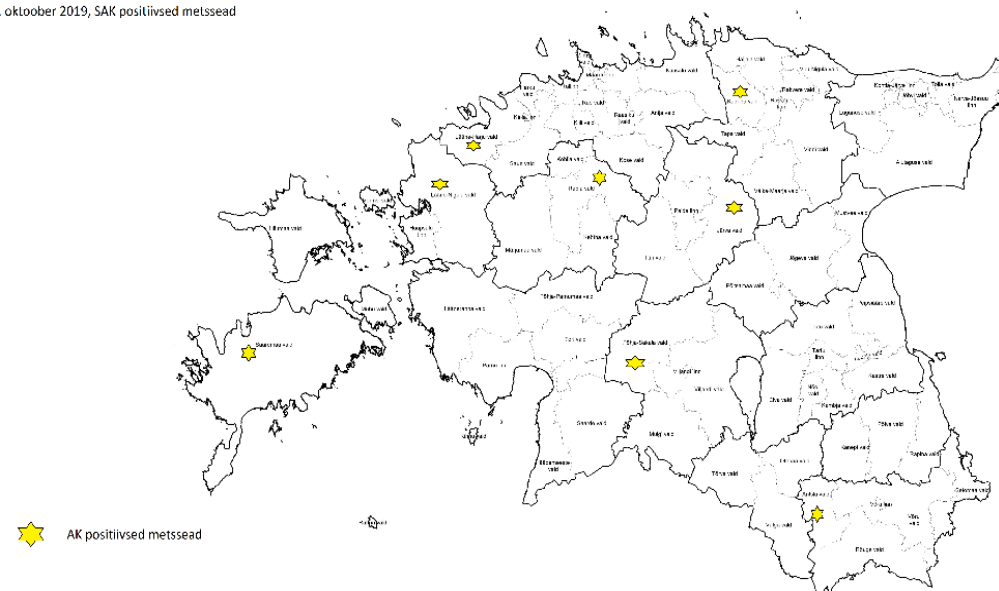
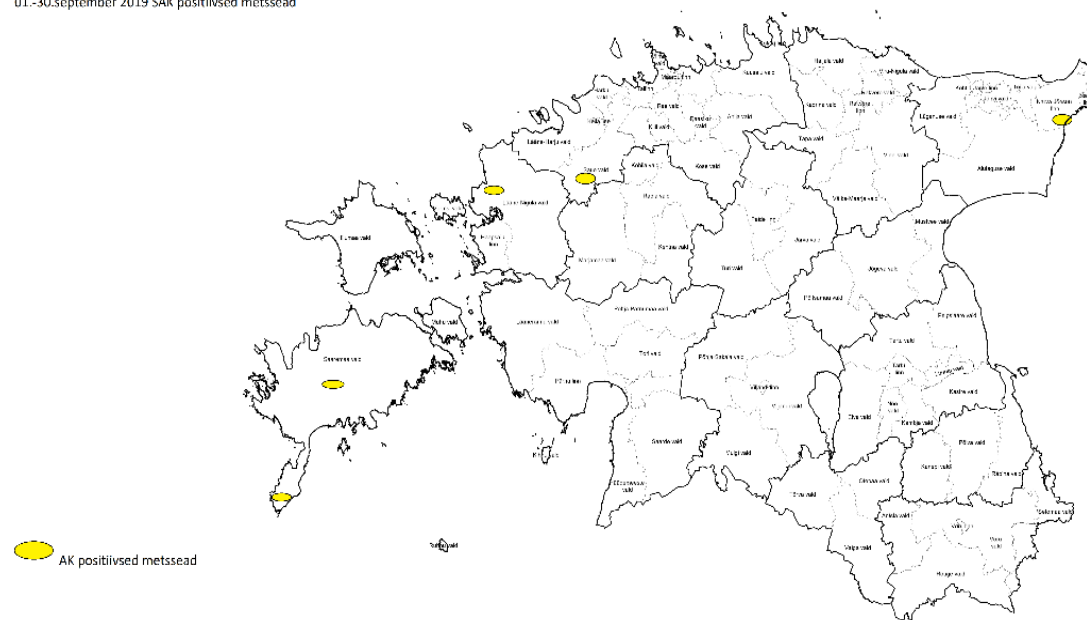
SAK positiivsed metssead

September 2019 (5 AK pos)

Oktoober 2019 (8 AK pos)

01.-30.september 2019 SAK positiivsed metssead

01.-31.oktoober 2019, SAK positiivsed metssead

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Metssigade SAK uuringute tulemused alates 2014.aastast.

	2014		2015		2016		2017		2018		2019 (31.10)	
	Uuritud loomade arv	SAK pos arv / %	Uuritud loomade arv	SAK pos arv / %	Uuritud loomade arv	SAK pos arv / %	Uuritud loomade arv	SAK pos arv / %	Uuritud loomade arv	SAK pos arv / %	Uuritud loomade arv	SAK pos arv / %
Kütitud metssead	879	9 (1%)	8617	680 (8%)	14976	749 (5%)	9161	565 (6,2%)	4879	263 (5,4%)	3570	76 (2,1%)
Surnuna leitud metssead	175	64 (37%)	928	408 (44%)	987	818 (83%)	372	299 (80,4%)	52	17 (33%)	23	2 (8,7%)
Hukatud / hukkunud metssead	2	0	17	7 (41%)	15	5 (33)	41	3 (7,3%)	30	1 (3,3%)	25	0
Kokku	1056	73 (7%)	9562	1095 (11,5%)	15978	1572 (10%)	9574	867 (9,1%)	4961	281 (5%)	3618	78 (2,2%)

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

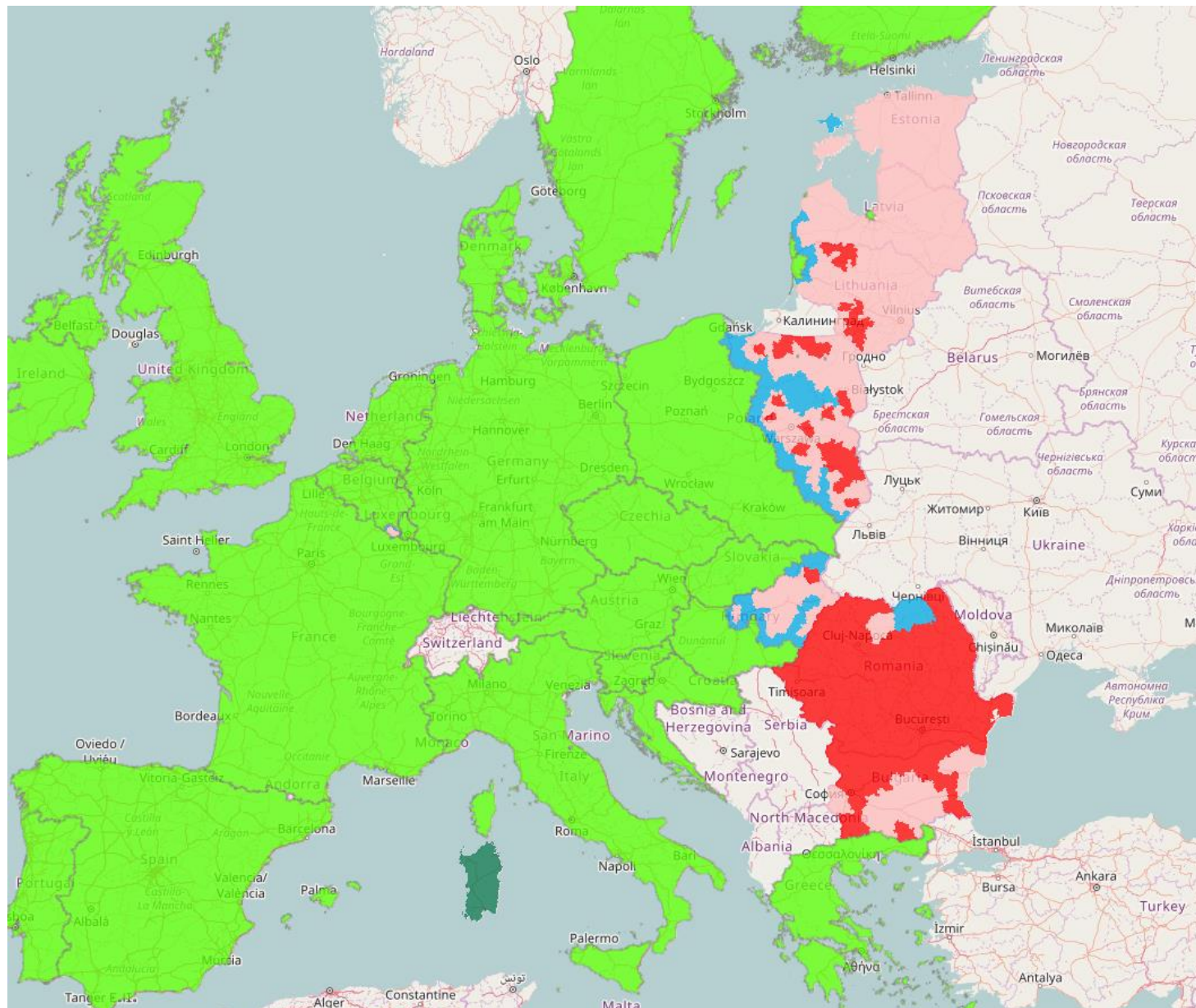
Kodusigade SAK uuringud 2012-2019

Aasta	Uuritud kodusigade arv	Uuritud surnud kodusigade arv	SAK taudikollete arv
2012	709	-	0
2013	756	-	0
2014	2 039	-	0
2015	6 450	218	18
2016	8 728	79	6
2017	11 128	182	3
2018	6 989	1875	0
2019 (as of 31.10)	5 430	1757	0
In all	42 229	4 111	27

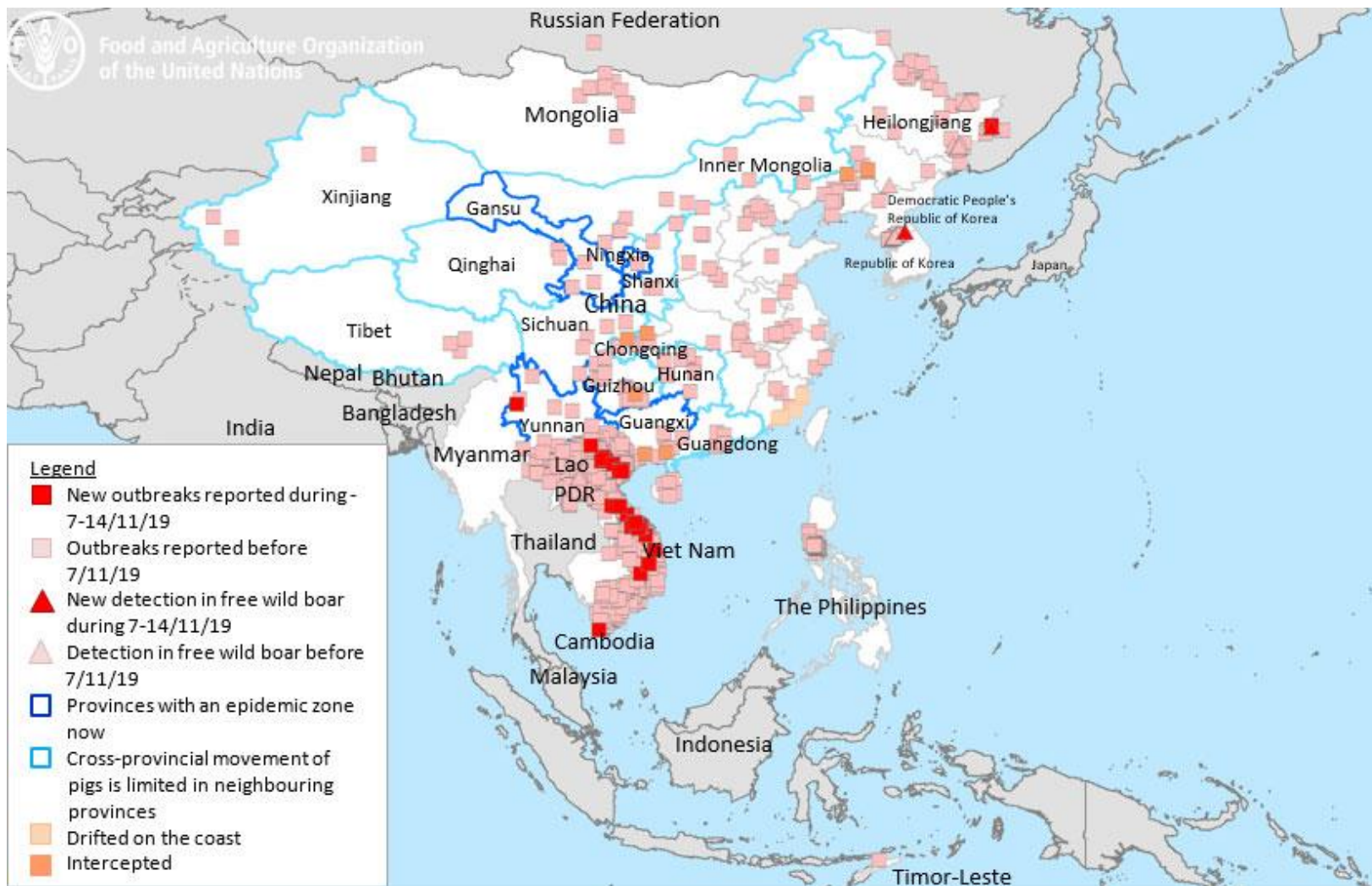

Euroopa Maailu Arengu
Fõlumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

SAK Euroopas

SAK olukord Aasias (august 2018 kuni 14.november 2019)

Bioohutus (täiendavad nõuded SAK tõrje eeskirjast)

- sigade õuespidamine on keelatud;
- sigu ei tohi pidada samas ruumis koos muude loomadega ning välistatud peavad olema kokkupuuted;
- loomakasvatushoone territoorium peab olema piiratud aluspinnasega ühendatud taraga nii, et on välistatud muude loomade ligipääs ettevõtte territooriumile ja seal kasutatavale inventarile, söödale, allapanule, veele ning sõnniku ja läga ladestuskohtadele;
- loomakasvatushoone territooriumi ja ka loomakasvatushoone sissepääsul peab olema desobarjäär nii isikute kui veovahendite tarbeks;
- loomakasvatushoonesse sisenemisel ja sealt väljumisel tuleb vahetada üleriided ja jalatsid ning pesta ja desinfitseerida käed ja jalatsid;
- kõigile loomapidamises osalevatele inimestele tuleb selgitada rakendatavaid bioohutusmeetmeid ning nõuda nende täitmist kõigilt töötajailt ja/või pereliikmeilt;
- inventari, sööta ja allapanu on keelatud viia ühelt loomakasvatushoone territooriumilt teise;
- haljassööda toomine loomakasvatushoone territooriumile on keelatud;
- sigade sööt peab olema enne söötmist vähemalt 30 päeva hoiustatud nii, et on välistatud mistahes loomade või võimalikku nakkust edasi kandvate isikute juurdepääs söödale või tuleb seda eelnevalt termiliselt töödelda;
- sigade allapanu peab olema vähemalt 90 päeva enne kasutamist hoiustatud nii, et on välistatud mistahes loomade või võimalikku nakkust edasi kandvate isikute juurdepääs allapanule;
- kütitud või surnuna leitud metssigade toomine loomakasvatushoone territooriumile on keelatud.

Bioohutuskava

- Taudi levikut tõkestavate tegevuste hulgas tuleb selles dokumendis kirjeldada:
- kõiki farmis rakendatavad hügieenimeetmed (näiteks: farmi puhastamine ja deso sh desobarjäärid, desomattide/-vannide asukohad, kasutatavad lahused, lahuste kasutamise kord; ettevõtte sisekorraga kehtestatud ettevaatusabinõud, nagu näiteks nõuded töötajatele seoses tööriiete, jalanõude, kaasavõetud toidu, koduste sigade pidamise keelu, jahindusega tegelemise vmt),
- kirjeldatakse tegevusi, mis on seotud ettevõttesse uute loomade sissetoomise ja teise ehitisse või ettevõttesse paigutamise (kas ja missugused eelnevad uuringud, loomade saatedokumendid, paigutamine farmis ja loomade arvestus),
- sigade prakeerimise ja surevuse registreerimine,
- plaan näriliste- ja putukatõrjeks,
- sõnniku ja allapanu äraveo korraldamine,
- kõrvaliste isikute/veovahendite pääsu tõkestamine, nende liikumise korraldus territooriumil ja külaliste registreerimine,
- jäätmete ja korjuste eemaldamine ning korjuste kõrvaldamise koht jmt.
- Proovide võtmine, laborisse toimetamine

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Bioohutuskava

- Äriettevõtetel peab sisaldama ka tegevuskava taudi puhkemise juhuks
 - Kõigi tegevuste puhuks peab olema märgitud vastutav isik
 - Tegevusi tuleb dokumenteerida
 - Regulaarne ülevaatamine ja muudatuste sisseviimine
 - Aluseks kõrge bioohutustasemega farmiks tunnistamisele
-
- Generaator + küte – regulaarne ülevaatamine

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Proovid SAK-le

- Aktiivne seire – 1x/aastas vereproovid vastavalt farmi suurusele
- Passiivne seire – igal nädalal 2 esimest surnud siga, organproovid
 - SAK kahtlusega haiged/surnud sead
- Passiivse seire uuringud on eelduseks loomade liikumisele
- Osade farmide puhul problemaatiline

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Liikumine

- Farmist välja liikumise tingimused:
 - * siga on peetud farmis vähemalt 30 päeva
 - * farmi ei ole toodud sigu vähemalt 30 päeva
 - * passiivne seire 1x nädalas (kõrge BO tasemega farm) või
 - * 7 päeva enne liikumist vereproovid SAK-le
- 2x/a vereproovid enam ei ole liikumiseks nõue.
- Teavitama peab kohalikku keskust kirjalikult (e-kiri) – ametnik kontrollib farmi vastavust kehtestatud tingimustele - ametnik saadab vastu meili „transport lubatud“ – loomapidaja toiduohutusalane teatis tapamajja liikumisel
- Teatise peal – SAK II tsoon ei pea märkima, muude kitsenduste puhul peab märkima ning kaasa läheb tõend 9T
- Kui on vaja anda tõend 7E või 9T, siis tuleb ametnik kohale ja hindab kohapeal loomi, enne transpordi lubamist

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Teise liikmesriiki liikumine

- Kliiniline ülevaatus
- Etteteavitamine 7 päeva (varem 30 päeva)
- Kui transport toimub Lätti/Leetu (SAK tsoonid) – ei pea vastuvõtva liikmesriigi ametlikku luba küsima
- Kui transport toimub SAK tsoonidest välja, siis tuleb küsida vastuvõtva liikmesriigi luba – ajaliselt võib kesta kauem
- Hädaolukorra plaan – teekond läbi mõelda

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Teavitamine, järelevalve

- 4 x/a PRIA-le loomade arvud, aasta lõpus loomagruppide kaupa
- 4 x/a SAK bioohutuse kontrollid

- Põrsaste sabasid on lubatud lõigata üksnes juhul, kui see on veterinaararsti otsuse kohaselt nende tervise ja heaolu tagamiseks vältimatult vajalik. – lubatud veterinaarne menetlus
- **§ 4 lg 2:** Sigadele tuleb anda ülemäärase kisklemise ärahoidmiseks põhku või muud sobivat materjali, mis juhib sigade tähelepanu eemale kisklemiselt. Tuhnismaterjal ei tohi olla kahjulik sigade tervisele.
- **§ 7 lg 7:** Nooremistel ja emistel peab olema pidev juurdepääs tervisele ohutule tuhnismaterjalile.
- **§ 10 lg 6:** Sigade pidamise ruumis või ehitises peab sigadel olema pidev juurdepääs tervisele ohutule tuhnismaterjalile, mida on piisavas koguses ja mis sobib sigade uudishimu ja tuhnimisvajaduse rahuldamiseks.

PIDAMISSÜSTEEMIDE ERIPÄRAD EI VABASTA NÕUETE TÄITMISEST!

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2016/336 toob välja täpsemad kriteeriumid tegelusmaterjalidele

Euroopa Maaelu Arengu
Fõllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Salmonelloos

- Salmonelloos on koduloomade ja –lindude nakkushaigus, mille alaägeda kulu korral tekib veremürgistus, pikaldasema kulu korral aga seedetrakti põletik, mõnikord ka liigesepõletikud ja kopsupõletik.
- Mitmed erinevad serotüübid, osad liigispetsiifilised (Derby, cholerasuis sigadel), osad zoonootilised (typhimurium, infantis ja enteritidis seal ja inimesel ühised)
- Inimene haigestub salmonelloosi tavaliselt saastunud toiduainete vahendusel.
- Sigadest haigestuvad tavaliselt kuni 6-kuused sead.
- Haiguse peiteaeg on 3 – 12 päeva.
- Haigel loomal on palavik, põrsad lakkavad imemast, poevad allapanusse, hingeldavad ning esineb ka põletik silmas. Esmalt tekib kõhukinnisus, mis läheb üle kõhulahtisuseks. Sageli täheldatakse koolikunähtusi: loomad on rahutud, vinguvad, lamavad esijäsemed ette sirutatud. Roe on vedel. Kõhulahtisuse ja mürgistuse tagajärjel muutuvad põrsad nõrgaks, jäävad lamama. Algul on nahk punane kuid hiljem muutub kõrvalestade, kõhu- ja kaelapiirkonna nahk sinakaks. Haiguse pikema kulu korral on loomadel vahelduv kõhulahtisus. Nad on loiud, esineb isuväärastust (joovad virtsa, söövad allapanu jne). Nahk kattub hallide korpadega. Sageli tekib kopsupõletik. Kõrvalestade, kõhu- ja kaelapiirkonna nahk muutub sinakaks.

Salmonelloosi seire

- Sigalates – RLTPP raames koproproovid (vähemalt 1x/5a jooksul)
- Tapamajades – rümba pinnaproovid (valimi alusel)
- Tapamajades – lümfisõlmede uuringud (enesekontroll)
- Veised ja sead - positiivse proovi andnud loomad tuleb karjas eraldada, karjas viiakse läbi epidemioloogiline uurimine ning vajadusel võetakse täiendavad proovid (loomadelt, söödast). Peamised kitsendused ja rakendatavad meetmed on seotud loomade ja inimeste liikumise korraldamisega, puhastamise ja desinfitseerimisega, loomade tapmisele saatmise, toodangu kasutamise ning sõnniku ja allapanu korraldamisega ja kahjurite tõrjega. Loomade ravi on lubatud.

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapirkondadesse

Salmonelloosi seire tulemused

Aasta	Siga/linnud	Salmonella spp. positiivsete farmide arv	Tuvastatud serotüübid
2018	Siga	6	S. Agona (1 kari) S. Derby (5 karja)
2019	Siga	13	S. Derby (9 farmi) Monofaasiline S. Typhimurium (4 farmi) S. Typhimurium (1 farm)

Salmonelloosi seire lümfisõlmedes

Aasta	Farmide arv kust pärinesid Salmonella spp. positiivsed lümfisõlmed	Tuvastatud serotüübid	Täiendav proovivõtt/tulemus
2018	18	Salmonella Derby, Salmonella Agona(2), Salmonella Typhimurium (2), monofaasiline Salmonella Typhimurium	Viest farmist võeti täiendavad kopoproovid, kõik negatiivsed
2019	14	Salmonella Derby, Salmonella Umbilo (1), monofaasiline Salmonella Typhimurium (1)	Kahes farmis seireproovid, mis osutusid positiivseteks. Ühes farmis positiivne organproov.

Ravi – põrsaste kõhulahtisus

- Põrsaste kõhulahtisus võib olla põhjustatud bakterite, viiruste või parasiitide poolt. Seetõttu tuleb enne ravi alustamist haigustekitajad kindlaks määrata. Haigestunud loomadelt tuleb võtta roojaproovid ning analüüsida nii bakterioloogiliselt kui parasitoloogiliselt. Ravimata, hukkunud loomade organite histoloogiline, bakterioloogiline ja viroloogiline uurimine aitab samuti tuvastada haiguse põhjuse. Antibiootikumide kasutamine on näidustatud ainult bakteriaalse kõhulahtisuse puhul. Antibiootikumi valik sõltub isoleeritud mikroobide antibiootikumitundlikkusest, kuna mitmed *E. coli* tüved võivad olla multiresistentsed. Kui põrsaste haigestumus on üle 20% ja surevus üle 2%, tehakse rühmaravi dosatroni abil. Alati tuleb jälgida, et haigestunud põrsad tarbivad ära ette nähtud ravimikoguse joogivee- või söödaga.
- Olenemata kõhulahtisuse põhjusest, on oluliseks ravivõtteks suukaudsete elektrolüüdidlahuste manustamine, et kõrvaldada vedelikupuudus. Soole töö toetamiseks tuleb kasutada suukaudselt pro- ja prebiootikume ning orgaanilisi happeid. Tsinkoksiidi liigne kasutamine võib põhjustada resistentsuse arengut. Kõhulahtisuse ärahoidmiseks ning antibiootikumiravi vajaduse vähendamiseks on oluline põrsastele tagada õiges koguses ternespiima kättesaadavus. Nakkussurve vähendamiseks peab laudas olema hea hügieen.

Enim kasutatud infektsioonivastased ained Eestis

Antibiootikumidest kasutatakse Eestis veterinaarseks otstarbeks üle viiekümne erineva toimeaine aastas. Kõige suuremas koguses aastal 2018 kasutati:

- amoksitsilliini
- doksütsükliini
- tiamuliini

Suurima käibega infektsioonivastased ained viimasel viiel aastal:

- kolmanda põlvkonna tsefalosporiinid (QJ01DD)
- fluorokinoloonid (QJ01MA)
- laia toimespektriga penitsilliinid (QJ01CA)

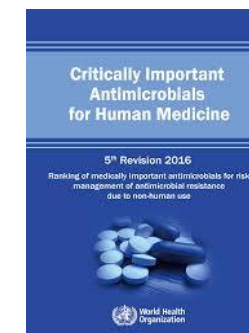
Enimmüüdud veterinaarsete antibiootikumide rühmad arvestades toimeaine kogust:

- penitsilliinid ja penitsilliinide kombinatsioonid 34%
- tetratsükliinid 22%
- pleuromutiliinid 14%

Allikas: Ravimiamet
17.05.2019

Kindlad antibiootikumide rühmad on Maailma Tervishoiuorganisatsiooni (WHO) poolt klassifitseeritud kui humaanmeditsiinis kriitiliselt tähtsad antibiootikumid.

Kõrgeima prioriteediga kriitiliselt tähtsad antibiootikumid – *Critically Important Antibiotics (CIAs)*, mis kuuluvad ka Euroopa Ravimiameti (EMA) sõltumatu ekspertgrupi AMEG poolt loodud klassifikatsiooni alusel teise kategooria tähtsusega antibiootikumide hulka – veterinaarmeditsiinis kasutatavad antibiootikumid, mille kasutamine loomade ravis tõstab oluliselt riski inimeste tervisele.

Antimicrobial class	WHO classification	AMEG classification
3rd- and 4th-generation cephalosporins	Highest priority CIAs (3rd- and higher generation)	Category 2
Fluoroquinolones and other quinolones	Highest priority CIAs	Category 2 (other quinolones not included)
Macrolides	Highest priority CIAs	Category 1
Polymyxins	Highest priority CIAs	Category 2
Aminoglycosides	CIAs	Provisionally included in Category 2 (but no risk profiling has been provided)
Certain penicillins (amoxicillin, ampicillin, metampicillin)		

Country	Tetracyclines	Amphenicols	Penicillins	1st- and 2nd-gen. cephalosporins	3rd- and 4th-gen. cephalosporins	Sulfonamides	Trimethoprim	Macrolides	Lincosamides	Fluoroquinolones	Other quinolones	Aminoglycosides	Polymyxins	Pleuromutilins	Others*	Total mg/PCU
Estonia	15.2	0.4	32.0	0.2	0.7	1.5	0.3	0.9	0.3	1.3	0	3.2	0.7	6.5	0.8	64.0
Median mg/PCU	21.2	0.7	12.9	0.1	0.2	7.2	1.1	3.7	0.4	1.0	0.04	2.5	1.0	1.3	0.6	57.0

2016

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

- Kahjuks suurenevad kriitiliselt tähtsate antibiootikumirühmade müüginumbrid Eestis endiselt (eeskätt kinoloonid ja 3-4 põlvkonna tsefalosporiinid)
- Näiteks tseftiofuuri müüdi 2018 aastal **13,3 kg** puhta toimeainena rohkem kui 2017 aastal! Selle (2018 aasta) müügikogusega on ühe ravikuuri saanud 55670 täiskasvanud lehma (kehakaaluga 550 kg) ehk **ca 60%** lehmadest.

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

- Müügikogused on vähenenud tetratsükliinide ja penitsilliinide osas, mis on täiesti vastupidine teiste riikidega.
- Esialgse analüüsi põhjal võib väita, et peamine probleem on produktiivloomade ravi, mitte väikeloomade ravi.
- Sigade puhul suur probleem profülaktiline AB kasutamine ning polümüksiinide kasutamine

Sigalates AB kasutamine

- Pleuromutiliinid – (valnemuliin, tiamuliin), käive tõusis hüppeliselt 2014 (ebaselge põhjusega kõhulahtisus ja suremus) humaanmeditsiinis ei kasutata, sigalates, 14% kõigist AB-st veterinaarias
- **Polümüksiinid, toimeaine kolistiin**, kriitiline antibiootikum – elupäästev ravim humaanmeditsiinis multiresistentsete bakterite puhul, mida veterinaarias võikskasutada ainult äärmistel hädajuhtumitel – ravijuhis „kõik põrsad profülaktiliselt“

AMR

- AMR-antimikroobne resistentsus e. mikroobide antibiootikumiresistentsus - olukord, kus AB ei toimi mikroobi surmavalt või tema kasvu pidurdavalt.
- Ühine tegevuskava väljatöötamisel (med+vet+keskkond)
- MEM tegevuskava veterinaarmeditsiinis 2019-2023

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

AMR tegevuskava indikaatorid

Mõõdik	Algtase 2015	2016	Sihttase 2020
Antibiootikumide kasutamine (mg/PCU) (allikas: ESVAC)	65,2	64,0	41
Kliiniliselt tervetelt loomadelt isoleeritud multiresistentsete indikaatorbakterite (<i>E. coli</i>) osakaal uuritud isolaatide arvust – sead/broilerid/veised (%) (allikas: VTL, VTA)	51 (sead/ broilerid)	58,8 (broilerid)	30

Mõõdikud		Algtase 2015	Sihttase 2020
Kriitiliste antibiootikumide ³⁰ toimeaine kasutamine (kg) (allikas: ESVAC)	fluorokinoloonid	(2015) 222,3	vähendada vähemalt 30%
	3. ja 4. põlvkonna tsefalosporiinid	(2014) 74,8	vähendada 30%
	makroliidid	(2014) 342,6	vähendada 30%

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

AMR seire tulemused 2018

- Olukord ei ole oluliselt muutunud võrreldes aastatega 2014 ja 2016.
- Üle **80%** *E. coli* tüvedest (broilerid) on resistentsed **fluorokinoloonidele**, multiresistentsuse osakaal on väga kõrge
- *Enterococcus faecium* resistentsete tüvede osakaal on üle **70%**. Multiresistentsuse osakaal on vähenenud 14% võrra.
- Jaemüügist võetud broileriliha proovidest isoleeritud *E. coli* osutus resistentseks 3. põlvkonna tsefalosporiinide suhtes.

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

AMR seire tulemused 2018

- *Salmonella* spp. resistentsete tüvede osakaal suurenes võrreldes aastaga 2016 (8% → **25,3%**).
- 2016. aastal ei tuvastatud ühtegi multiresistentset *Salmonella* spp. isolaati, kuid aastal 2018 tuvastati **5** multiresistentset *Salmonella* spp.
- Suurenes isolaatide arv, mis on resistentsed **kolistiinile** (2017 – 2 isolaati, 2018 – 9).

Tulevik

- Antibiootikumide kasutamise vähendamine
- Karjatervendamisprogrammid
- Hügieen
- Haige põhikarja väljavahetamine
- Antibiootikumide kasutamine profülaktiliselt keelustatakse

„kõikidele võõrdepõrsastele pannakse võõrutamisel vette antibiootikume, et riske maandada, sest hügieen ja bioohutus laudas on halb“???????

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Söödakäitlemine - Majandustegevuste

esitamine

Majandustegevuste esitamine on kohustus kõigile sööda käitlejatele süsteemi loomiseks, mille eesmärk on ühtsete nõuete täitmine ja järelevalve teostamine igas sööda käitlemise etapis, et tagada loomade söötmisel ohutu ja kvaliteetne sööt. **Tegevusest teavitamise kohustus tuleb söödaseadusest, sest loomapidajad on ka sööda käitlejad, kes käitlevad sööta ja söödavad loomi.**

Loomapidaja peab esitama majandustegevuste kui:

- Kasvatab teravilja, teeb heina, silo jne oma loomade tarbeks
- Töötleb, näiteks kuivatab, jahvatab teravilja oma loomade tarbeks
- Segab sööta, kasutamata söödalisandeid/eelsegusid oma loomade tarbeks
- Segab sööta, oma loomade tarbeks
- Söödab loomi (mäletsejaid/sigu/linde/vesiviljelusloomi), kelle saadused (piim/liha/muna) lähevad müügiks. Loomade söötmisest tuleb teavitada ka siis, kui kasutatakse ainult ostusööta
- Veab ja ladustab sööta
- Müüb oma kasvatatud teravilja

Loomapidaja ei pea esitama majandustegevusteadet kui:

Müüb naabrimehele näiteks teravilja kuni 5 tonni aastas

Toodang (piim/liha/muna) tarbitakse ära oma pere poolt

Söödab loomi, keda ei peeta toidu tootmiseks

Loomadelt saadud toidu väikesi koguseid turustatakse otse lõpptarbijale:

- kala-> kuni 100 kg päevas
- munad- kuni 50 linnuga majapidamisest
- lehma toorpiim- kuni 100 kg päevas või kuni 700 kg nädalas jm

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Nõuded sööda käitlemisel

Nõuded, sõltuvad loomapidaja tegevusest:

- Sööda esmatootmisel tehtavad tegevused ja söötmine (söödahügieeni määruse lisa 1 ja 3 nõuded)
- Sööda segamine kasutamata söödalisandeid ja eelsegusid (EÜ söödahügieeni määruse lisa 1 nõuded)
- Sööda segamine kasutades söödalisandeid, eelsegusid või ravimsööda tootmine (EÜ söödahügieeni määruse lisa 2 nõuded - enesekontrolliplaan ja HACCP)

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Hügieeni määruse nr 183/2005

Esmatõuete ja söödamaterjalide ja täiendsööda segamise nõuded (määruse lisa 1 nõuded)

- tagada sööda segamise, ladustamise ja veovahendite puhtus, teostada kahjuritõrjet
- tagada sööda ohutus ja vältida sööda saastumine
- käidelda ja ladustada eraldi ohtlikud jäätmed ja keelatud ained
- tagada pakkematerjalide mittesattumine sööta
- arvepidamise kohustus

Söötmise nõuded (määruse lisa 3 nõuded)

- Nõuded lauda ja söötmissaadmetele – puhastamine, kahjuritõrje
- Söötmine – ladustamine kemikaalidest, keelatud ainetest ja seemnetest eraldi, ravimsööt eraldi
- Jaotamine – tagada, et loomagruppidele söödetakse neile ettenähtud sööta

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Hügieeni määruse nr 183/2005 nõuded

Söödalisandite, eelsegude kasutamise ja ravimsööda tootmise
nõuded (määruse lisa 2)

- Ohuanalüüsi ja kriitiliste kontrollpunktide (HACCP) süsteemi rakendamine (ohuanalüüs, kriitiliste kontrollpunktide määramine, korrigeerivad meetmed)
- Enesekontrolliplaan (protseduurid ja korrad söödaohutuse tagamiseks):
- Nõuded seadmetele, segistile – segatud sööda homogeensuse tõestamine,
- Nõuded tootmisele – meetmed ristsaastumise vältimiseks,
- Kvaliteedikontroll – kvaliteedikontrollikava, proovivõtuplaan
- Ladustamine/transport – puhastus, ladustamishõõned, ristsaastumise vältimine, kahjuritõrje
- Arvepidamine

RAVIMSÖÖT tsinkoksiidiga

- Ravimsööda tootmine/ segamine - vajalik VTA tegevusluba (HACCP ja enesekontrolliplaan)
- 2021 alates ei tohi tsinkoksiidi kasutada
- Ravimsööta tohib toota ainult:
 - ravimsööda eelsegust (Zintestin, Gutal jt),
 - Vet. arsti poolt kirjutatud ravimsööda retsepti alusel
 - Retsept väljastatakse nummerdatud retseptiblanketil
 - 1 retsept = 1 ravikuur
 - Retsept kehtib 2 kuud väljakirjutamise päevast

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Järelevalve

- Alates 2015 ei ole kontrollitud seafarmides sööda käitlemist (SAK) v.a vihjete puhul
- Kontrollitud peamiselt söodatootjaid ja vahendajaid
- 2018 tehtud 423 kontrolli ja võetud 315 söödaproovi ja 8 keskkonna proovi
- Proovid võeti 271 Eestis toodetud, 13 Euroopa Liidust pärit ja 23 kolmandatest riikidest pärit söödast

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

- Sööt ei tohi sisaldada:
- keelatud materjali. Keelatud materjalid on näiteks toodete pakendid ja pakendite osad, tahked olmejätmed, seedetrakti eraldatud sisu, seemned, mida on töödeldud taimekaitsevahenditega. Söödas keelatud materjalid on toodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 767/2009 III lisas
- soovimatuid aineid üle kehtestatud piirnormi. Soovimatud ained on näiteks mükotoksiinid, raskemetallid, lenduv sinepiõli, taimekaitsevahendid, dioksiin.
- Söödas sisalduvatele söödalisanditele on kehtestatud piirnorm. Piirnorm sätestab selle, kui palju söödalisandit on loomale ohutu päevas saada või saada ühe kilogrammi täissöödaga. Söödalisandi sisaldus söödas ei tohi ületada seda piirnormi. Loomadele kasutamiseks lubatud söödalisandid koos maksimaalsete lubatud kogustega on toodud Euroopa Liidu söödalisandite registris.

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Proovitulemused

- Siseriikliku järelevalve raames on sööda proovidest analüüsitud jälgelemente, soovimatuid aineid, raskemetalle, taimekaitsevahendite jääke, mükotoksiine, keelatud antibiootikume, koktsidiostaatikume, geneetiliselt muundatud organisme, dioksiine, loomset proteiini ja *Salmonella ssp*

Kokku telliti 462 analüüsi, mittevastavusi leiti 3,5%

- Analüüsides ei vastanud nõuetele raua, tsingi, vase ja seleeni sisaldused ning GMO ja *Salmonella spp.*

Ettekandes kasutatud slaidid

VTA Loomatervise ja –heaolu osakond:

Anne-Ly Veetamm

Maarja Kristian

Erika Mäeloog

Kaili Kallit

Pille Sadrak

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

VETERINAAR- JA TOIDUAMET

Aitäh!

Hele-Mai Sammel

Hele.sammel@vet.agri.ee

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfondi
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

